

**UNIVERSITATEA DE STUDII POLITICE
ȘI ECONOMICE EUROPENE „C. STERE”
FACULTATEA DE DREPT
ȘCOALA DOCTORALĂ ÎN DREPT, ȘTIINȚE POLITICE
ȘI ADMINISTRATIVE A CONSORTIULUI INSTITUȚIILOR
DE ÎNVĂȚĂMÂNT, ASEM – USPEE „C. STERE”**

Cu titlu de manuscris
CZU 343.23(043.2)

PRISACARI Vadim

**CALIFICAREA UNITĂȚII ȘI A PLURALITĂȚII DE
INFRAȚIUNI**

**SPECIALITATEA – 554.01 DREPT PENAL
ȘI EXECUȚIONAL PENAL**

Rezumatul tezei de doctor în drept

Autor: _____

Conducător de doctorat: _____ MARIȚ ALEXANDRU,
doctor în drept, profesor universitar

Comisia de îndrumare: _____ GRECU Raisa, doctor habilitat
în drept, conferențiar universitar

_____ ANTOCI Albert, doctor în drept,
conferențiar universitar

_____ CRIJANOVSKI Sergiu, doctor în
drept, conferențiar universitar

Chișinău, 2022

Teza a fost elaborată în cadrul Școlii Doctorale în Drept, Științe Politice și Administrative a Consorțiului instituțiilor de învățământ, ASEM-USPEE „C. Stere”

Autor: **PRISACARI Vadim**

Conducător de doctorat: **MARIȚ Alexandru**, doctor în drept, profesor universitar,

Comisia de doctorat:

Președintele Comisiei:
AVORNIC Gheorghe, doctor habilitat în drept, profesor universitar

Secretarul Comisiei de doctorat:
MARIȚ Alexandru, doctor în drept, profesor universitar

Referenți oficiali:
CUȘNIR Valeriu, doctor habilitat în drept, profesor universitar
BUJOR Valeriu, doctor în drept, profesor universitar
CRIJANOVȘCHI Sergiu, doctor în drept, conferențiar universitar

Susținerea va avea loc la **23 septembrie 2022, ora 14.00, adresa: USPEE „C. Stere”, et.6, bir. 600, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 200, mun. Chișinău.**

Rezumatul și teza de doctorat pot fi consultate la biblioteca USPEE „C. Stere”, pe pagina web a USPEE „C. Stere” (www.uspee.md) și pe pagina web a Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare (www.cnaa.md).

Autor _____ **Prisacari Vadim**
Secretarul Comisiei de doctorat _____ **MARIȚ Alexandru**

© PRISACARI VADIM, 2022

CUPRINS

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII.....	4
CONȚINUTUL TEZEI.....	9
CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI.....	21
BIBLIOGRAFIE.....	28
ADNOTARE (în limbile română, rusă și engleză).....	32

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța temei abordate. Unitatea și pluralitatea infracțională reprezintă instituții, pe de o parte, intersectabile, iar, pe de altă parte, deloc facile. Acestea necesită apreciere juridică univocă, astfel încât destinatarului legii penale, dar, mai ales, practicianului dreptului penal, să-i fie clare ipotezele în care devin incidente regulile de încadrare a infracțiunii unice și când devin aplicabile regulile de încadrare a concursului de infracțiuni.

În practica judiciară sunt sesizate multiple și diverse probleme în aprecierea unor fapte infracționale drept varietăți (forme) ale infracțiunii unice sau ale concursului de infracțiuni. Bunăoară, studiul practicii judiciare demonstrează prezența unor dificultăți cu care se confruntă unii practicieni ai dreptului penal în ceea ce privește stabilirea numărului de intenții cu care acționează făptuitorul în procesul săvârșirii unor acțiuni (inacțiuni) infracționale identice. Dar, în funcție de această particularitate, cele comise trebuie apreciate infracțiune unică sau concurs de infracțiuni. Din aceste rațiuni, se impune cu strictețe să se determine numărul de intenții manifestate de făptuitor. Corespunzător, în toate cazurile ofițerul de urmărire penală/procurorul trebuie să depună maxim efort în vederea determinării numărului de intenții infracționale. Or, această particularitate este crucială pentru corecta încadrare a multiplelor acțiuni (inacțiuni) infracționale identice.

Privită separat, instituția infracțiunii unice suscită numeroase întrebări vizând (i) specificul calificării fiecărei forme a infracțiunii unice și (ii) delimitarea între ele a unor forme similare (e.g. delimitarea infracțiunii prelungite de cea repetată sau de cea de îndeletnicire). Și concursul de infracțiuni constituie acea formă a pluralității infracționale ce implică numeroase situații cărora trebuie să li se dea apreciere, inclusiv din perspectiva încadrării juridico-penale.

Conform alin.(3) art.1 din Constituția Republicii Moldova „Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omorului, drepturile și libertățile lui [...] reprezintă valori supreme și sunt garantate”.¹

Având în vedere acest deziderat, constatăm că scopul pedepsei penale, constând în corectarea condamnatului, restabilirea echității sociale, prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni, inclusiv, din partea condamnatului, poate fi atins doar prin aprecierea corespunzătoare a celor comise, fără o subapreciere sau o supraapreciere a celor săvârșite. Acest lucru e posibil, exclusiv, prin încadrarea corectă a faptelor săvârșite. Este inadmisibil să se facă confuzie între diverse forme ale infracțiunii unice (e.g. e cu neputință ca la încadrarea unei infracțiuni repetate să se fac uz de regulile de calificare a infracțiunii prelungite). Și mai grav e faptul încadrării unei singure infracțiuni în tiparul mai multor norme de incriminare sau al încadrării unui cumul de fapte infracționale în tiparul unei singure norme.

¹ Constituția Republicii Moldova, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 29.07.1994. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 1994, nr.1, republicată în: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2016, nr.78.

Subsecvent, buna calificare a infracțiunii comportă însemnătate în alte planuri. De exemplu, justa încadrare a celor săvârșite are impact direct asupra eventualei pedepse penale pasibile de aplicare făptuitorului.

Cel abilitat cu calificarea infracțiunii este ținut să dea apreciere corespunzătoare faptei comise. Acesta trebuie să disocieze clar unitatea infracțională de pluralitatea infracțională. Tot acesta urmează să evalueze și să adapteze la cazuri concrete formele infracțiunii unice și cele ale concursului de infracțiuni.

Practica demonstrează că acest lucru nu-i reușește de fiecare dată celui îndrituit să aplice legea penală. În acest sens, sunt consemnabile unele constatări practice. Astfel, în Raportul Procuraturii Generale a Republicii Moldova privind activitatea Procuraturii Republicii Moldova pentru anul 2018 sunt consemnate următoarele: „Eficiența activității procurorilor în anul 2018 a continuat să fie determinată și afectată de mai mulți factori de ordin obiectiv și subiectiv, și anume: deficiențe la interpretarea legislației în vigoare, aplicarea eronată și neuniformă de către organele de urmărire penală și procurori a prevederilor legale, ce duc la calificarea incorectă a faptelor infracționale [...]; practica judecătorească neuniformă, divergențe la interpretarea normelor legale”.¹ Aceleași probleme sunt punctate în Raportul Procuraturii Generale a Republicii Moldova privind activitatea Procuraturii Republicii Moldova pentru anul 2019,² precum și în Raportul Procuraturii Generale a Republicii Moldova privind activitatea Procuraturii Republicii Moldova pentru anul 2020.³

Încadrarea temei în preocupările internaționale, naționale și zonale. Conform prevederilor alin.(1) art.113 din Codul penal al Republicii Moldova (în continuare – CP RM) „se consideră calificare a infracțiunii determinarea și constatarea juridică a corespunderii exacte (sublinierea ne aparține – *n.a.*) între semnele faptei prejudiciabile săvârșite și semnele componenței infracțiunii, prevăzute de norma penală”.⁴ Desprindem, că calificarea unei infracțiuni unice sau a unui concurs de

¹ Raportul Procuraturii Generale a Republicii Moldova privind activitatea Procuraturii Republicii Moldova pentru anul 2018. [citată 12.02.2022]. Disponibil:

[http://procuratura.md/file/2019-03-](http://procuratura.md/file/2019-03-05_Raportul%20Public%20activitatea%20Procuraturii%20Generale%20anul%202018.pdf)

[05_Raportul%20Public%20activitatea%20Procuraturii%20Generale%20anul%202018.pdf](http://procuratura.md/file/2019-03-05_Raportul%20Public%20activitatea%20Procuraturii%20Generale%20anul%202018.pdf)

² Raportul Procuraturii Generale a Republicii Moldova privind activitatea Procuraturii Republicii Moldova pentru anul 2019. [citată 12.02.2022]. Disponibil:

<http://procuratura.md/file/Raport%20de%20activitate%20a%20Procuraturii%20Republicii%20Moldova%20pentru%20anul%202019%20rectificat%2004.05.2020%20.pdf>

³ Raportul Procuraturii Generale a Republicii Moldova privind activitatea Procuraturii Republicii Moldova pentru anul 2020. [citată 12.02.2022]. Disponibil:

<http://procuratura.md/file/Raport%20de%20activitate%20a%20Procuraturii%20Republicii%20Moldova%20pentru%20anul%202020.pdf>

⁴ *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2002, nr.128-129, republicat în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2009, nr.72-74.

infracțiuni implică stabilirea unei coincidențe exacte între semnele infracțiunii și semnele componenței de infracțiune.

Atestăm interferențe clare între principiile dreptului penal și calificarea corectă. Principiile dreptului penal ce vizează, *inter alia*, buna calificare a infracțiunii, sunt prevăzute în Codul penal al Republicii Moldova: „interpretarea extensivă defavorabilă și aplicarea prin analogie a legii penale sunt interzise” (alin.(2) art.3 CP RM);¹ „persoana este supusă răspunderii penale și pedepsei penale numai pentru fapte săvârșite cu vinovăție” (alin.(1) art.6 CP RM);² „nimeni nu poate fi supus de două ori urmării penale și pedepsei penale pentru una și aceeași faptă” (alin.(2) art.7 CP RM).³

În special, încadrarea corectă a unei infracțiuni (conform unei singure norme sau în tiparul mai multor norme) asigură transpunerea practică a principiului legalității incriminării. Studiul practicii judiciare realizat denotă că, în dese cazuri, o infracțiune unică este calificată drept concurs de infracțiuni (și invers, un concurs de infracțiuni este apreciat drept infracțiune unică). În alte cazuri, sunt reținute regulile concursului de infracțiuni în timp ce normele aplicate concurează între ele. Aceste aspecte nu reprezintă altceva, decât fațete ale principiului legalității incriminării. Calificarea eronată, în cele din urmă, nesocotește principiul legalității incriminării (principiu consacrat, inclusiv, în jurisprudența Curții Constituționale a Republicii Moldova).

Calificarea corectă, inclusiv non-insuficientă și non-excesivă – fațetă a principiului legalității incriminării – este consacrată, implicit, în textul unor instrumente juridice internaționale. În aceleași instrumente este consfințită interdicția aplicării legii penale de două ori pentru una și aceeași faptă. La concret, interdicția unor atare aplicări a legii penale este reglementată de: art.7 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului,⁴ precum și de art.15 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, nr.31 din 16.12.1966.⁵

Materiale științifice în care să se puncteze, în exclusivitate, reguli de calificare a infracțiunii unice și a concursului de infracțiuni au fost elaborate într-un număr redus. În special, sesizăm prezența mai multor lucrări didactice destinate analizei instituțiilor de drept penal general. Acest fapt ne-a determinat să ne concentrăm pe realizarea exclusivă a unei atare cercetări, având drept obiect examinarea modalităților de calificare a infracțiunii unice și a pluralității de infracțiuni.

În cadrul cercetării este realizată analiza mai multor opinii doctrinare relevante în legătură cu tematica tezei. În mod special, au fost cercetate lucrările următorilor

¹ *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2002, nr.128-129, republicat în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2009, nr.72-74.

² *Ibidem*.

³ *Ibidem*.

⁴ Convenția Europeană a Drepturilor Omului. [citat 12.02.2022]. Disponibil: https://www.echr.coe.int/documents/convention_rom.pdf

⁵ *Tratate Internaționale*, 1998, nr.1.

autori: A.Barbăneagră, V.Berliba, A.Borodac, S.Brînza, R.Cojocaru, I.Cotorobai, S.Copețchi, M.Gherman, Gh.Graur, V.Grosu, I.Macari, A.Mariț, D.Martin, A.Pîntea, Gh.Reniță, V.Stati, A.-I. Stoian, F.Strețeanu, A.Tăbîrță, G.Ulianovschi (*Republica Moldova*); I.Borlan, C.Duvac, C.Ghigheci, N.Giurgiu, C.Hrițcu, G.-M. Husti, M.-C. Ivan, I.Pascu, G.Sabău, C.Sima, M.Ștefănoaia (*România*); I.Agaev, A.S. Āktov, D.S. Cikin, O.S. Kapinus, N.Korotkih, D.Iu. Kraev, A.N. Kulaghin, K.V. Obrajiev, A.V. Motin, R.S. Pozdișev, E.N. Șveț (*Federația Rusă*); B.B. Matliubov (*Uzbekistan*); T.I. Sozanskii, O.V. Us (*Ucraina*); A.Persidskis, U.Kraștiņš (*Letonia*); E.-A. Escuchuri (*Spania*).

Încadrarea temei în context inter- și transdisciplinar. Deși derivă din conținutul normelor generale ale Codului penal, tema cercetării implică numeroase valențe de ordin practic – fezabile în raport cu anumite infracțiuni concrete. Din acest motiv, în procesul studiului se observă o interdependență între normele generale și cele speciale din legea penală. Mai mult, investigația teoretico-practică efectuată ne-a determinat să revedem unele viziuni, inclusiv să formulăm unele propuneri de îmbunătățire a textului de lege. Cele din urmă pot contribui la perfecționarea politicii penale a statului drept „instrument eficient de combatere și preîntâmpinare a infracționalității”.¹

Scopul lucrării. Scopul tezei constă în realizarea unei cercetări teoretico-practice temeinice axate pe modalitățile de calificare a unității și a pluralității infracționale, în stabilirea specificului de calificare a unor forme inerente infracțiunii unice și pluralității de infracțiuni, precum și în identificarea și soluționarea dificultăților practice sesizate în procesul calificării infracțiunii unice și a pluralității de infracțiuni.

Obiectivele cercetării. În vederea atingerii scopului enunțat, au fost formulate următoarele obiective: analiza opiniilor doctrinare în sfera ce privește modalitățile de calificare a unității și a pluralității infracționale; identificarea trăsăturilor definitorii ale unor forme concrete de infracțiuni unice naturale sau legale; determinarea specificului de calificare a infracțiunii continue, a infracțiunii prelungite, a infracțiunii complexe, a infracțiunii de îndeletnicire, a infracțiunii repetate și a infracțiunii cu acțiuni (inacțiuni) alternative; disocierea, între ele, a formelor conexe a infracțiunii unice naturale și a celei legale; stabilirea particularităților ce caracterizează concursul real și concursul ideal de infracțiuni; deosebirea concursului de infracțiuni de (i) unele forme ale infracțiunii unice, precum și de (ii) instituția concurenței normelor; evidențierea specificului de calificare a unor infracțiuni concrete, din perspectiva unității și pluralității infracționale; studiul practicii judiciare în sfera ce vizează modalitățile de calificare a infracțiunii unice și a pluralității infracționale; analiza comparativă a reglementărilor din legislațiile unor state

¹ GRECU, R. Evoluția istorică a noțiunii și definiției politicii penale. În: *Revista Națională de Drept*. 2018, nr.7-9, p. 21; GRECU, R. Politica penală – abordare evolutivă a noțiunii și definiției. În: *Revista de studii interdisciplinare „C. Stere”*. 2017, nr.1-2(13-14), p. 62

străine referitoare la formele infracțiunii unice și la formele pluralității infracționale; constatarea dificultăților practice vizând încadrarea juridico-penală a faptelor penale, din perspectiva unității și a pluralității infracționale; relevarea deficiențelor normative privitoare la calificarea infracțiunii unice și a concursului de infracțiuni; sugerarea unor propuneri legislative capabile să ducă la îmbunătățirea cadrului normativ în sfera ce vizează calificarea infracțiunii unice și a concursului de infracțiuni.

Ipoteza cercetării este bazată pe presupunerea, conform căreia:

- nu doar unitatea intenției constituie criteriu în delimitarea infracțiunii prelungite și concursului real între infracțiuni identice, ci și natura acțiunilor (inacțiunilor) infracționale comise;

- infracțiunea repetată comportă similitudini cu concursul de infracțiuni, derivând din cea din urmă categorie juridică, și nu constituie o deviație a recidivei infracționale;

- încadrarea celor comise, potrivit regulilor concursului de infracțiuni (conform normei ce cuprinde infracțiunea complexă, dar și conform normei ce conține infracțiunea absorbită) este contrară (i) regulii de calificare în ipoteza concurenței dintr-o normă parte și o normă întreg și, implicit, (ii) principiului calificării exacte ca subspecie a principiului legalității incriminării, din perspectiva efectuării unei calificări în exces;

- nu este exclus concurs ideal între infracțiuni cu obiect de atentare identic, comise cu aceeași formă a vinovăției;

- unitatea persoanei corupătorului nu constituie condiție obligatorie a coruperii pasive în formă prelungită, fiind posibil ca făptuitorul să pretindă, să accepte sau să primească remunerații ilicite de la mai mulți corupători, dar cele comise să fie apreciate drept infracțiune unică.

Sinteza metodologiei de cercetare și justificarea metodelor de cercetare alese. La realizarea scopului și a obiectivelor propuse au fost folosite următoarele metode: metoda logică, inducția, deducția, metoda istorică, metoda sistemică, metoda comparativă, metoda empirică etc.

Un loc deosebit în cadrul studiului efectuat a deținut-o metoda comparativă și cea empirică. Astfel, metoda comparativă a fost uzitată în procesul delimitării, între ele, a unor forme ale infracțiunii unice. La fel, aceasta a fost folosită la deosebirea concursului de infracțiuni de (i) unele forme ale infracțiunii unice, precum și de (ii) instituția concurenței normelor. Nu în ultimul rând, metoda comparativă a contribuit la identificarea unor practici legislative bune în materia infracțiunii unice și a concursului de infracțiuni, consemnate în legislațiile unor state străine. În acest sens, au fost studiate mai multe texte de lege din Codurile penale străine, printre care: Codul penal al României, al Bulgariei, al Poloniei, al Letoniei, al Lituaniei, al Greciei, al Belgiei, al Spaniei, al Austriei, al Germaniei, al Cehiei, al Franței, al Italiei, al Croației, al Maltei, al Portugaliei, al Slovaciei, al Ungariei, al Georgiei, al Armeniei, al Ucrainei, al Japoniei etc.

Menționă că și metoda empirică a fost folosită abundant. În acest sens, precizăm că o parte din cercetarea efectuată este centrată pe analiza practicii judiciare în materia calificării infracțiunii unice și a concursului de infracțiuni. La concret, au fost supuse analizei mai multe de 150 de hotărâri judecătorești (sentințe, decizii).

CONȚINUTUL TEZEI

În cadrul *Capitolul 1 „Analiza materialelor științifice referitoare la calificarea unității și a pluralității de infracțiuni”* a fost efectuată analiza mai multor opinii doctrinare relevate în legătură cu tematica tezei. În mod special, au fost cercetate lucrările următorilor autori: A.Barbăneagră, V.Berliba, A.Borodac, S.Brînza, R.Cojocaru, I.Cotorobai, S.Copețchi, M.Gherman, Gh.Graur, V.Grosu, I.Macari, A.Mariț, D.Martin, A.Pîtea, Gh.Reniță, V.Stati, A.-I. Stoian, F.Strețeanu, A.Tăbîrță, G.Ulianovschi (*Republica Moldova*); I.Borlan, C.Duvac, C.Ghigheci, N.Giurgiu, C.Hrițcu, G.-M. Husti, M.-C. Ivan, I.Pascu, G.Sabău, C.Sima, M.Ștefănoaia (*România*); I.Agaev, A.S. Āktov, D.S. Cikin, O.S. Kapinus, N.Korotkih, D.Iu. Kraev, A.N. Kulaghin, K.V. Obrajiev, A.V. Motin, R.S. Pozdîșev, E.N. Șveț (*Federația Rusă*); B.B. Matliubov (*Uzbekistan*); T.I. Sozanski, O.V. Us (*Ucraina*); A.Persidskis, U.Krastiņš (*Letonia*); E.-A. Escuchuri (*Spania*).

Printre materialele științifice publicate la tema tezei în Republica Moldova se evidențiază articolul științific elaborat în coautorat de către *S.Brînza și V.Stati*.¹ Este un material în care autorii vin să aducă multiple argumente în favoarea abrogării instituției repetării infracțiunii. În final, autorii sugerează ca legiuitorul să extindă acțiunea conceptului „concurș de infracțiuni” și asupra săvârșirii de același făptuitor a două sau mai multor infracțiuni identice, ceea ce va contribui la o mai bună diferențiere a răspunderii penale, la stabilirea mai echitabilă a pedepsei, la promovarea mai consecventă a scopurilor și principiilor legii penale, și, nu în ultimul rând, la ridicarea standardelor justiției penale.

De precizat că materialul științific este publicat până la excluderea din textul legii penale moldave a art.31 (articol ce reglementa infracțiunea repetată) și a semnelui circumstanțial agravant „repetat” din majoritatea articolelor din Partea Specială a Codului penal (modificare operată în anul 2008, în vigoare din anul 2009). Se pare că argumentele autorilor sus-citați au fost auzite de către legiuitor. Totuși, remarcăm o doză de reticență a legiuitorului moldav care, deși a renunțat la instituția repetării infracțiunii (reglementată anterior la art.31 CP RM), în unele articole forma repetată a infracțiunii a mai fost păstrată, deși într-o formă mai rudimentară.

¹ BRÎNZA, S., STATI, V. Considerente de natură politico-penală în vederea abolirii instituției de repetare a infracțiunii. În: *Revista științifică a USM „Studia Universitatis”*, 2007, nr.6, pp. 60-72.

Din anul 2009 datează lucrarea elaborată de *A.Barbăneagră, Gh.Alecu, V.Berliba și alții*.¹ Merită atenție segmentele din lucrare în care sunt analizate: infracțiunea continuă și prelungită (forme a infracțiunii unice), precum și concursul de infracțiuni (formă a pluralității de infracțiune). Autor al acestor teze doctrinare este G.Ulianovschi. Este consemnabilă următoarea aserțiune: „Pentru a uni toate actele de executare, rezoluția de executare trebuie să fie suficient de determinată în sensul că infractorul are imaginea de ansamblu a activității sale ulterioare ce o va desfășura prin acțiuni identice și separate, iar cu executarea fiecărei acțiuni hotărârea finală se poate concretiza”.² Notăm că acest aspect este hotărâtor în delimitarea infracțiunii prelungite de concursul real între infracțiuni identice.

Un alt material luat în vizor este articolul științific elaborat în anul 2011 de către *R.Cojocar*.³ În cadrul acestui material autorul definește concursul de infracțiuni; stabilește trăsăturile concursului de infracțiuni; identifică formele concursului de infracțiuni și determină specificul calificării fiecărei forme a concursului de infracțiuni.

În anul 2012 a fost publicată o lucrare elaborată de același grup de autori: *M.Grama, S.Botnaru, A.Șavga și V.Grosu*.⁴ Autorul segmentului din lucrare în care este abordată unitatea infracțională și pluralitatea de infracțiuni este V.Grosu. În opinia lui V.Grosu, „există unitate de infracțiune atunci când în activitatea desfășurată de o persoană identificăm conținutul unei singure componente de infracțiune și există pluralitate de infracțiuni atunci când în activitatea prejudiciabilă a persoanei identificăm conținuturile a două sau mai multor componente de infracțiuni”.⁵

Utile pentru prezentul studiu sunt materialele științifice elaborate de către *A.-I. Stoian* în anii 2012.⁶ O atenție sporită acordă autoarea aspectului vizând disocierea infracțiunii prelungite de cea repetată. În acest context, A.-I. Stoian menționează: „În corespundere cu legislația penală a Republicii Moldova, infracțiunea repetată, poate fi recunoscută în calitate de formă distinctă a unității infracționale, atunci

¹ BARBĂNEAGRĂ, A., ALECU, Gh., BERLIBA, V. et al. *Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu. (Annotat cu jurisprudența CEDO și a instanțelor naționale)*. Chișinău: Sarmis, 2009. 860 p.

² Ibidem, p. 73.

³ COJOCARU, R. Trăsăturile definitorii și formele concursului de infracțiuni potrivit Codului penal al Republicii Moldova. În: *Analele științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare”, Științe juridice*. 2011, nr.XI(2), p. 17.

⁴ GRAMA, M., BOTNARU, S., ȘAVGA, A. et. al. *Drept penal. Partea Generală. Vol.I*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2012. 328 p.

⁵ Ibidem, p. 304.

⁶ STOIAN, A.-I. Infracțiunea continuată (prelungită) și infracțiunea continuă succesivă în dreptul penal. În: *Legea și Viața*. 2012, nr.10, pp. 45-49; STOIAN, A.-I. Infracțiunea continuată (prelungită) și infracțiunea repetată în legislația penală a Republicii Moldova. În: *Закон и жизнь*. 2012, №.10, pp. 55-58.

când în Partea specială a Codului penal sunt formulate norme agravante care înglobează în sine două sau mai multe fapte săvârșite de către făptuitor în varianta tip, până la condamnarea sa definitivă”.¹

În anul 2015 au fost editate două articole științifice elaborate în coautorat, de către *D.Martin* și *S.Copețchi* având drept conținut calificarea concursului de infracțiuni.² Potrivit autorilor, „concurusul de infracțiuni presupune că toate faptele prejudiciabile săvârșite constituie infracțiuni de sine stătătoare, care trebuie calificate în întregime în conformitate cu mai multe norme de incriminare”.³ În consecință, ținând cont de acest postulat *D.Martin* și *S.Copețchi* evocă următoarea regulă care trebuie luată în considerare la încadrarea concursului de infracțiuni: „[...] cel abilitat cu aplicarea legii penale, implicit cu calificarea infracțiunilor, va indica în actul procesual-juridic (ordonanța de pornire a urmăririi penale, ordonanța de punere sub învinuire, rechizitoriu, sentința de condamnare) toate articolele, după caz, alineatele, literele din partea specială a Codului penal care incriminează faptele infracționale concrete comise care intră în concurs, iar în cazul infracțiunilor neconsumate sau a celor săvârșite în participație, și a normelor din partea generală a Codului penal”.⁴

Din anul 2015 datează și manualul elaborat de *A.Mariț*,⁵ destinat abordării tehnicilor și regulilor de calificare a infracțiunilor. Interes prezintă segmentele din lucrare în care autorul supune examinării regulile de calificare a infracțiunii unice și a concursului de infracțiuni.

Extrem de desfășurată este părerea lui *A.Mariț*, în contextul calificării infracțiunii prelungite, la capitolul vizând circumstanțele ce mărturisesc unitatea intenției: „Pentru deducerea hotărârii unice, pot avea valoare orientativă aspecte ca: unitate de loc, unitatea de victimă, unitatea de obiect material etc., fără însă ca aceste aspecte să fie absolutizate; de asemenea, pot fi criteriile de apreciere a existenței hotărârii unice: identificarea modului de săvârșire a acțiunilor, procedul sau maniera de săvârșire, identitatea scopului urmărit, similitudinea actelor, neintervenirea unei piedici care să facă necesară o nouă hotărâre infracțională etc.”⁶ Are dreptate *A.Mariț* când afirmă că „hotărârea (rezoluția) infracțională unică este

¹ STOIAN, A.-I. Infracțiunea continuată (prelungită) și infracțiunea repetată în legislația penală a Republicii Moldova. În: *Закон и жизнь*. 2012, №.10, p. 57.

² MARTIN, D., COPEȚCHI, S. Calificarea concursului de infracțiuni. Partea I. În: *Revista Națională de Drept*. 2015, nr.1, pp. 23-28; MARTIN, D., COPEȚCHI, S. Calificarea concursului de infracțiuni. Partea II. În: *Revista Națională de Drept*. 2015, nr.2, pp. 37-43.

³ MARTIN, D., COPEȚCHI, S. Calificarea concursului de infracțiuni. Partea I. În: *Revista Națională de Drept*. 2015, nr.1, p. 23.

⁴ Ibidem.

⁵ MARIȚ, A. *Calificarea infracțiunii: aspecte teoretico-normative și practice ale calificării infracțiunilor. Suport de curs*. Chișinău: Centrul Editorial „Universitatea de Studii Europene din Moldova”, 2015. 420 p.

⁶ Ibidem, p. 152.

condiția ce se stabilește cel mai dificil, deoarece luarea unei hotărâri este un proces psihic, interior al făptuitorului, greu de descifrat după săvârșirea faptelor”.¹

Merită atenție articolul științific al căruia autor este *S.Copețchi*, apărut de sub tipar în anul 2016.² În linii generale, autorul încearcă să puncteze asupra criteriilor de delimitare a infracțiunii unice prelungite de alte forme ale infracțiunii unice, precum și de concursul între infracțiuni identice. În planul deosebirii infracțiunii prelungite de infracțiunea cu acțiuni (inacțiuni) alternative *S.Copețchi* relevă: „Infracțiunea unică prelungită se caracterizează prin prezența mai multor acțiuni/inacțiuni, dar identice, pe când în cazul infracțiunilor cu acțiuni alternative, acțiunile/inacțiunile, pe de o parte, nu sunt identice, iar, pe de altă parte, sunt prevăzute expres în calitate de acțiuni alternative”.³

În anul 2020 a fost publicat un articol științific de către autoarea *I.Cotorobai*.⁴ În mare parte, autoarea examinează problematica calificării concursului de infracțiuni. *Ab initio*, sunt semnalate trăsăturile concursului de infracțiuni, precum și formele sale. Comparând cele două forme ale concursului de infracțiuni *I.Cotorobai* notează: „În cazul concursului real, dacă s-ar înlătura acțiunea (inacțiunea) uneia din faptele concurente, celelalte ar continua să existe, pe când în cazul concursului ideal, dacă nu ar exista acțiunea sau inacțiunea antisocială, în mod normal nu ar exista nici o infracțiune”.⁵

Printre lucrările de vază destinate cercetării de față, publicate în alte state, se înscrie teza de doctorat susținută în anul 2005 de către *E.N. Șveț*.⁶ Între altele, este abordat conceptul pluralității de infracțiuni – concept din care derivă concursul de infracțiune. De asemenea, este cercetat conceptul „concurș de infracțiuni”. Sunt identificate și investigate formele concursului de infracțiuni. Este stabilită corelația între concursul de infracțiuni și concurența normelor juridico-penale. În planul calificării concursului ideal *E.N. Șveț* susține: „în ipoteza concursului ideal, ca expresie a realității, își găsește oglindire una dintre legitățile obiective ale conduitei

¹ MARIȚ, A. *Calificarea infracțiunii: aspecte teoretico-normative și practice ale calificării infracțiunilor. Suport de curs*. Chișinău: Centrul Editorial „Universitatea de Studii Europene din Moldova”, 2015, p. 151.

² COPEȚCHI, S. Delimitarea infracțiunii unice prelungite de concursul de infracțiuni, precum și de unele forme ale unității infracționale. În: *Revista științifică a USM „Studia Universitatis Moldaviae”, Seria „Științe sociale”*. 2016, nr.8 (98), pp. 138-146.

³ *Ibidem*, p. 145.

⁴ COTOROBAI, I. Modalitățile concursului de infracțiuni și problematica aplicării pedepsei penale. În: *Revista Procuraturii Republicii Moldova*. 2020, nr.7, p. 40.

⁵ *Ibidem*, p. 38.

⁶ ШВЕЦ, Е.Н. *Совокупность преступлений: понятие, виды, наказуемость*. Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Санкт-Петербург, 2005. 152 с.

omenești, și anume, posibilitatea ca în rezultatul unei singure fapte conștiente și volitive să fie cauzate diferite urmări”.¹

În anul 2006 este publicat articolul științific elaborat în coautorat, de către *V.Berliba și R.Cojocarul*.² Este un material în care autorii punctează asupra trăsăturilor infracțiunii continue și a celei continuate (prelungite), precum și asupra liniilor de demarcație între ele.

Consemnabile sunt statuările lui V.Berliba și R.Cojocarul în contextul delimitării infracțiunii continue de alte forme infracționale care presupun o prelungire în timp a activității socialmente periculoase: „Pentru infracțiunea continuă nu este caracteristică o simplă prelungire a activității infracționale, pe care o întâlnim și la alte forme de unitate infracțională. Orice acțiune sau inacțiune constitutivă a unei infracțiuni poate avea o durată de desfășurare oricât de mică (spre exemplu, săvârșirea unui omor prin aplicarea de lovituri succesive sau prin ne alăptarea copilului nou-născut pe o perioadă relativ îndelungată de timp, care i-ar provoca decesul). În aceste cazuri este vorba despre prelungirea ocazională a infracțiunii, determinată de modul concret în care făptuitorul a conceput săvârșirea acesteia. Pe când la infracțiunea continuă, prelungirea activității infracționale este determinată de însăși natura faptei, continuitatea fiind un atribut inerent al acesteia”.³

În anul 2008 a văzut lumina zilei monografia semnată de autorul uzbek *B.B. Matliubov*.⁴ În lucrare este abordată instituția concursului de infracțiuni. O parte din studiu este predestinată deosebirii regulilor de calificare a concursului de infracțiuni în funcție de formele acestuia. La întrebarea dacă poate fi concurs ideal între infracțiuni cu același obiect de atentare B.B. Matliubov răspunde: „concur ideal între infracțiuni cu obiect de atentare identic poate fi doar dacă este diferită forma vinovăției”.⁵

Din 2009 datează rezumatul tezei de doctorat elaborate de către autorul ucrainean *T.I. Sozanski*.⁶ Este un material în care autorul investighează problematica calificării concursului de infracțiuni. Sunt examinate variii aspecte: începând cu deslușirea noțiunilor de bază și finisând cu etalarea regulilor concrete de calificare a concursului de infracțiuni.

¹ ШВЕЦ, Е.Н. *Совокупность преступлений: понятие, виды, наказуемость*. Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Санкт-Петербург, 2005, с. 59-60.

² BERLIBA, V., COJOCARU, R. Infracțiunea continuă și continuată în legea penală a Republicii Moldova. În: *Revista de Drept penal*. 2006, nr.4, pp. 130-142.

³ Ibidem, p. 130.

⁴ МАТЛЮБОВ, Б.Б. *Совокупность преступлений: квалификация*. Ташкент, 2008.

⁵ Ibidem, с. 57.

⁶ СОЗАНСЬКИЙ, Т.І. *Кваліфікація сукупності злочинів*. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук. Львів, 2009.

Merită atenția noastră și rezumatul tezei de doctorat susținute în anul 2013 de către D.S. Cikin.¹ Lucrarea este axată pe analiza unor forme ale infracțiunii unice: infracțiunea prelungită; infracțiunea continuă; infracțiunea cu intenție supravvenită; infracțiunea cu semne alternative; infracțiunea complexă; infracțiunea componentă careia prevede fapte repetate.

Străduind asupra delimitării infracțiunii complexe de concursul de infracțiuni, D.S. Cikin punctează: „Deosebirea infracțiunii complexe de concursul de infracțiuni se realizează ținând cont de tipul și mărimea sancțiunii, prevăzute de norma ce cuprinde infracțiunea complexă, în general, și sancțiunile pasibile de aplicate pentru săvârșirea infracțiunilor ce formează elementul infracțiunii complexe. Dacă sancțiunea pentru săvârșirea infracțiunii complexe este mai aspră ca sancțiunea infracțiunii-element, cele săvârșite trebuie apreciate ca o singură infracțiune. Dacă sancțiunea pentru săvârșirea infracțiunii-element este mai mare sau egală cu sancțiunea infracțiunii complexe, cele comise trebuie calificate ca concurs de infracțiuni”.²

Articolul științific semnat de C.Sima în anul 2014 este un alt material supus studiului.³ Punctele-cheie ale demersului științific sunt axate pe: abordarea generalităților privind unitatea și pluralitatea de infracțiuni; enunțarea și analiza categoriilor și tipurilor unității infracționale. Meticulos este analizată infracțiunea prelungită și cea complexă. C.Sima relevă că „în cazul infracțiunii complexe lipsa din conținutul ei a infracțiunii absorbite duce la inexistența infracțiunii complexe”.⁴ Același autor indică că „infracțiunile absorbite își pierd complet autonomia infracțională, neproducând efecte juridice separate, ci doar în cadrul infracțiunii complexe”.⁵

În vizor este luat și rezumatul tezei de doctorat susținute în anul 2018 de către autorul leton A.Persidskis.⁶ Este o cercetare axată pe problemele vizând concursul real și ideal de infracțiuni. În special, accentul este pus pe concursul ideal de infracțiuni. Între altele sunt punctate liniile de demarcație între concursul de infracțiuni și (i) infracțiunea complexă și, (ii) infracțiunea prelungită.

¹ ЧИКИН, Д.С. *Сложные единичные преступления: уголовно-правовая характеристика, проблемы квалификации и законодательного конструирования*. Автореферат диссертации на соискание ученой степени доктора юридических наук. Краснодар, 2013. 32 с.

² Ibidem, cc. 26-27.

³ SIMA, C. Unitatea de infracțiuni. În: *Revista „Pro Lege”*. 2014, nr.4, pp. 11-41.

⁴ Ibidem, p. 34.

⁵ Ibidem, p. 34.

⁶ PERSIDSKIS, A. *Noziedzīgu nodarījumu kopība aggregation of criminal offences*. Promocijas darba kopsavilkums synopsys of the doctoral thesis. Rīga, 2018. 37 p.

Un alt autor leton, *U.Krastiņš*,¹ publică în anul 2019 un material având drept obiect problematica infracțiunii prelungite în dreptul penal. *Inter alia*, sunt evidențiate următoarele trăsături ale infracțiunii prelungite: „fapte similare interconectate; fapte îndreptate spre același scop; fapte cuprinse de aceeași intenție infracțională; fapte care, în ansamblu, formează o singură infracțiune”.² Potrivit autorului, este imperios ca în conceptul infracțiunii prelungite să fie inclus atât intenția unică, cât și scopul unic, întrucât scopul activității infracționale reprezintă rezultatul spre care tinde făptuitorul.

Este demn de reținut rezumatul tezei de doctorat susținute în anul 2019 de către *M.-C. Ivan*.³ Printre altele, sunt investigate următoarele forme ale infracțiunii unice: infracțiunea simplă, infracțiunea continuă, infracțiunea deviată, infracțiunea continuată [prelungită], infracțiunea complexă și infracțiunea progresivă. Caracterizând infracțiunea simplă autoarea arată că „toate elementele conținutului juridic al fiecărei infracțiuni comise în forma simplă a unității de infracțiune sunt unice precum: relațiile sociale apărute prin obiectul juridic generic și prin cel special, obiectul material, subiecții infracțiunii (cu unele diferențieri la infracțiunile contra persoanei) etc”.⁴

În fine, în anul 2021 a fost publicat un alt articol științific de către autorii *V.Stati și Gh.Reniță*.⁵ Este un articol elaborat de către doi autori autohtoni, dar publicat într-o revistă de peste hotare. În cadrul acestui demers științific autorii polemizează asupra violului repetat – formă a infracțiunii unice. *V.Stati și Gh.Reniță* consemnează asupra oportunității excluderii definitive a formei repetate a infracțiunii din cuprinsul Codului penal.

Capitolul 2 „Calificarea infracțiunii continue și a celei prelungite” a fost dedicat cercetării infracțiunii continue și celei prelungite – forme ale infracțiunii unice.

Se consemnează că în situația infracțiunilor continue este inevitabil existența unei prelungiri în timp a activității socialmente periculoase. O atare prelungire este firească, izvorând din modul natural continuu de descriere a infracțiunii. *Per a contrario*, în cazul altor infracțiuni prelungirea activității socialmente periculoase nu ține de esența acestora, având doar un caracter ocazional. Se demonstrează că forma continuă a unei infracțiuni nu este determinată de faptul neîndeplinirii îndelungate a unei obligații impuse prin lege făptuitorului. Se ajunge la concluzia

¹ KRASTINS, U. Turpināta noziedzīga nodarījuma problemātika krimināltiesībās. În: *The 7th International Scientific Conference of the Faculty of Law of the University of Latvia (January 2019)*, pp. 346-352.

² Ibidem, p. 351

³ IVAN, M.-C. Unitatea de infracțiune. *Rezumatul tezei de doctorat în drept*. București, 2019. 14 p.

⁴ Ibidem, p. 3.

⁵ STATI, V., RENIȚĂ, GH. Dilema (ne)constituționalității dispoziției cu privire la repetarea violului. În: *Polish Science Journal*, 2021, Issue 6(39), p. 103.

că infracțiunile continue pot avea și o componentă materială de infracțiune, nu doar una formală. Nu trebuie de absolutizat teză, potrivit căreia infracțiunile continue se caracterizează doar prin intenție directă. Aceasta este regula, de la care însă, pot exista excepții. Nu excludem ipoteza săvârșirii unei infracțiuni continue din imprudență.

Se punctează că în cazul infracțiunilor continue succesive întreruperea activității infracționale (cu prilejul unei intervenții firești (naturale)) nu marchează momentul consumării infracțiunii. În acest caz, toate activitățile infracționale (dintre întreruperi) formează o singură infracțiune, cele comise urmând a fi calificate o singură dată, potrivit unei singure norme. Întreruperea unei infracțiuni continue care este, în exclusivitate, permanentă, indică asupra intervenirii momentului consumării acestei infracțiuni. Tocmai de aceea, eventuala reluare a unei asemenea activități infracționale continue permanente necesită a fi încadrată, din nou, în baza normei ce cuprinde fapta penală continuă săvârșită. În această situație, cele comise trebuie încadrate conform regulilor concursului de infracțiuni.

Autorul nu exclude ipoteza unui concurs între două infracțiuni continue identice (e.g. art.290 și art.290 CP RM). Pentru aceasta este necesar să survină momentul de consumare al primei infracțiuni. Doar așa poate fi identificată o nouă infracțiune.

Se relevă că este inadmisibil a considera identice infracțiunea de corupere pasivă, prevăzută la alin.(1) art.324 CP RM și infracțiunea de corupere pasivă, stipulată la lit.d) alin.(2) art.324 CP RM. În aceste condiții, în lipsa unei identități a acțiunilor (inacțiunilor) infracționale comise, *de lege lata*, cele comise nu ar trebui să fie apreciate drept infracțiune unică (în pofida faptului acționării de către făptuitor în baza unei intenții unice și a unui scop unic), ci să fie apreciate ca concurs de infracțiuni.

Autorul conchide că nu doar unitatea intenției constituie criteriu în delimitarea infracțiunii prelungite și concursului real între infracțiuni identice, ci și natura acțiunilor (inacțiunilor) infracționale comise. Săvârșirea unor acțiuni (inacțiuni) infracționale diferite (non-similare, non-identice), chiar și în baza unei intenții unice, nu poate forma o infracțiune unică prelungită, ci un concurs de infracțiuni.

În acord cu legislația Republicii Moldova, orice infracțiune intenționată susceptibilă de săvârșire prin mai multe acțiuni (inacțiuni) prejudiciabile poate lua forma unei fapte penale prelungite (de la infracțiuni contra vieții și sănătății persoanei până la infracțiuni contra bunei desfășurări a activității în sfera publică). La aprecierea existenței unei infracțiuni prelungite este lipsit de relevanță dacă fiecare episod infracțional, în parte, conține semnele unei infracțiuni.

Se argumentează că infracțiunea prelungită este incompatibilă cu infracțiunile săvârșite din imprudență. În cazul unei infracțiuni prelungite făptuitorul trebuie să conștientizeze că acțiunile (inacțiunile) prejudiciabile comise constituie episoade ale unei singure infracțiuni. Făptuitorul trebuie să înțeleagă că acțiunile (inacțiunile) săvârșite nu trebuie privite separat, ci ca parte componentă a unei activități

infracționale de durată. Această conștientizare lipsește în cazul în care făptuitorul manifestă imprudență.

În cazul infracțiunilor comise din imprudență săvârșite prin mai multe acțiuni (inacțiuni) identice sau similare cele comise trebuie încadrate ținând cont de regula consfințită la art.114 CP RM (calificarea infracțiunilor în cazul unui concurs de infracțiuni). În acest caz, fiecărei acțiuni (inacțiuni) infracționale trebuie să i se dea apreciere juridică aparte.

Autorul arată că studiul practicii judiciare demonstrează prezența unor dificultăți cu care se confruntă unii practicieni ai dreptului penal la calificarea infracțiunii prelungite. Uneori, mai multe acțiuni (inacțiuni) infracționale comise în baza unor intenții diferite sunt considerate, eronat, etape (episoade) ale unei singure infracțiuni. În asemenea situații, în loc de concurs de infracțiuni se aplică regulile infracțiunii prelungite. În unele cazuri, soluția infracțiunii unice prelungite este justificată de principiul *in dubio pro reo*. Atunci când cel abilitat cu încadrarea juridico-penală nu poate stabili, fără echivoc, caracterul unitar sau plural al intenției infracționale, nu-i rămâne decât să dea o soluție de calificare favorabilă făptuitorului.

În planul calificării infracțiunii unice prelungite se mai arată: scopul unic urmărit de făptuitor este semnul care, pe de o parte, accentuează existența unei intenții unice, iar pe de altă parte, asigură prezența unei coeziuni între acțiunile (inacțiunile) infracționale comise; durata între acțiunile (inacțiunile) infracționale comise constituie trăsătura ce facilitează enorm procesul delimitării infracțiunii prelungite de infracțiunea unică repetată și concursul de infracțiuni (ipoteza concursului între infracțiuni de același fel). Totuși, durata intervalului de timp între episoade constituie un criteriu important, nu și decisiv în aprecierea celor săvârșite drept infracțiune unică prelungită; unitatea victimei infracțiunii (subiectului pasiv) nu trebuie privită în calitate de trăsătură (condiție) obligatorie a infracțiunii unice prelungite.

Capitolul 3 „Calificarea altor forme ale infracțiunii unice” a fost dedicat cercetării infracțiunii repetate, infracțiunii de îndeletnicire, infracțiunii complexe, precum și infracțiunii cu acțiuni (inacțiuni) alternative.

Se relevă că, actualmente, repetarea infracțiunii comportă o dublă valență: a) reprezintă o formă a unității infracționale legale (pentru cazurile când textul normei de incriminare cuprinde, în calitate de semn circumstanțial agravant, faptul săvârșirii infracțiunii de către o persoană care a mai săvârșit anterior o asemenea infracțiune); b) formează un concurs de infracțiuni (pentru celelalte cazuri). Deci, infracțiunea unică repetată constituie o ficțiune juridică; *de facto* reprezintă un concurs de infracțiuni, în timp ce *de jure*, artificial, formează cuprinsul unei singure infracțiuni.

Autorul notează că în conținutul infracțiunii unice repetate intră cel puțin două fapte infracționale identice sau, în unele cazuri, omogene (dar prevăzute de același articol). Infracțiunea repetată comportă enorme similitudini cu concursul de infrac-

țiuni, derivând din cea din urmă categorie juridică, și nu constituie o deviație a recidivei infracționale. Privitor la natura infracțiunii repetate și la regulile sale de calificare autorul constată că aprecierea unui concurs de infracțiuni drept infracțiune unică constituie o ficțiune juridică nocivă. Aceasta nesocotește mai multe principii fundamentale, printre care: principiul legalității, principiul egalității și principiul individualizării răspunderii și pedepsei penale.

În planul calificării unei infracțiuni de obicei (de îndeletnicire), subliniază autorul, nu interesează fiecare act în parte, ci totalitatea actelor. De asemenea, se enunță că în concurs nu pot intra infracțiuni de obicei de același fel. Totodată, nu este exclus să se ateste un concurs între infracțiuni de obicei diferite. În procesul calificării unei infracțiuni de obicei nu interesează limita maximă a actelor realizate, ci limita minimă.

În ceea ce privește încadrarea infracțiunii complexe, autorul remarcă că eliminarea infracțiunii alipite (reunite) sau absorbite decade calificarea celor săvârșite conform normei ce incriminează infracțiunea complexă. În cazul infracțiunii complexe faptele penale absorbite/reunite își pierd din individualitate, neputând fi reținute la calificare, alături de infracțiunea complexă. Iar, încadrarea celor comise, potrivit regulilor concursului de infracțiuni (conform normei ce cuprinde infracțiunea complexă, dar și conform normei ce conține infracțiunea absorbită) este contrară (i) regulii de calificare în ipoteza concurenței dintr-o normă parte și o normă întreg și, implicit, (ii) principiului calificării exacte ca subspecie a principiului legalității incriminării, din perspectiva efectuării unei calificări în exces. Calificarea unei infracțiuni complexe trebuie să se facă potrivit normei ce cuprinde infracțiunea complexă, nu însă potrivit normelor ce formează infracțiunea complexă.

Se concluzionează că în cazul infracțiunii complexe este imperios ca acțiunea (inacțiunea) secundară să premerge momentul realizării acțiunii (inacțiunii) principale, ci nu să succedă. În caz contrar, cele comise ar putea forma un concurs de infracțiuni.

Referitor la calificarea infracțiunii unice cu acțiuni (inacțiuni) alternative autorul accentuează că aceasta presupune realizarea uneia dintre acțiunile (inacțiunile) prevăzute în dispoziția normei. Realizarea mai multor acțiuni (inacțiuni), din cele cu caracter alternativ, prevăzute în dispoziția normei, nu poate cântări în vederea modificării încadrării juridice din infracțiune unică în concurs de infracțiuni. Infracțiunile cu acțiuni (inacțiuni) alternative pot forma concurs doar dacă făptuitorul acționează în baza unor intenții diferite în raport cu acțiunea (inacțiunea) prejudiciabilă comisă. Se mai evocă că la calificarea infracțiunii cu acțiuni (inacțiuni) alternative trebuie să se țină cont de compatibilitatea acțiunilor (inacțiunilor) prevăzute în dispoziția normei.

Capitolul 4 „Pluralitatea de infracțiuni: concept, forme, reguli de calificare” a fost dedicat investigării concursul de infracțiuni – formă a pluralității infracționale.

Autorul notează că concursul de infracțiuni nu este incident în ipotezele în care apar diverse împrejurări ce fac imposibilă tragerea la răspundere penală a făptuitorului pentru cel puțin una dintre cele două infracțiuni săvârșite. Infracțiunile ce formează un concurs pot fi eterogene, omogene sau identice.

Se probează că în cazul concursului de infracțiuni cu conexitate etiologică acțiunea (inacțiunea) inițială (săvârșită în scopul înlesnirii comiterii unei alte infracțiuni) formează în sine o infracțiune distinctă, motiv pentru care, în această situație suntem în prezența unui concurs de infracțiuni, dar nu a unei infracțiuni complexe. Se relevă că atunci când intenția inițială vizează lezarea infracțională a unui(ei) obiect/victime, în timp ce intenția ulterioară vizează lezarea infracțională a unui alt(e) obiect/victime cele comise nu pot forma o infracțiune unică (săvârșită în baza unei intenții supravenite), urmând ca calificarea să se facă conform regulilor concursului de infracțiuni.

Autorul constată că particularitatea de bază a concursului ideal constă în realizarea unei singure acțiuni (inacțiuni), secundată de particularitatea privind existența elementelor mai multor infracțiuni (prin acțiunea (inacțiunea) comisă), astfel încât se impune invocarea mai multor norme de incriminare la calificarea acestor fapte. Autorul nu exclude concursul ideal între infracțiuni cu obiect de atentare identic, comise cu aceeași formă a vinovăției. Pentru aceasta e nevoie ca acțiunea (inacțiunea) comisă să cauzeze urmări prejudiciabile diferite. Infracțiunile omogene, prevăzute de conținutul aceluiași articol, pot forma concurs ideal.

Se ajunge la concluzia că în ipoteza calificării unei infracțiuni complexe, atunci când așa numita „infracțiune absorbită”, depășește gradul de pericol social al infracțiunii complexe soluția concursului de infracțiuni este excesivă (nu răspunde principiului legalității incriminării). Soluția concursului de infracțiuni este incidentă doar pentru cazurile în care violența (constrângerea fizică) este aplicată *a posteriori* momentului realizării acțiunii principale.

Autorul arată că este inadmisibil să se invoce mai multe norme incriminatorii atunci când sunt lezate aceleași valori și relații sociale. În același timp, sunt premise în a considera cele comise drept concurs ideal de infracțiuni atunci când printr-o singură acțiune (inacțiune) sunt cauzate urmări prejudiciabile diferite (prevăzute de norme distincte), cu excepția cazului în care urmarea primară determină apariția unei urmări prejudiciabile secundare.

În fine, se accentuează că concurența normelor și concursul ideal de infracțiuni comportă similitudini din perspectiva (i) unicității activității infracționale și (ii) pluralității de norme juridico-penale aplicabile. Se observă că nu poate fi concurs ideal între infracțiunile reglementate de normele concurente. Raportat la instituția concurenței normelor penale, în cazul infracțiunii unice complexe autorul sesizează următoarea relație: infracțiunea absorbită corespunde normei-parte, în timp ce infracțiunea absorbantă – normei-întreg. În lipsa unei succesiuni logice a infracțiunii prevăzute de norma-parte în conjunctura infracțiunii prevăzute de norma-întreg cele comise nu mai formează o singură infracțiune, nefiind prezentă forma

concurenței dintre o parte și un întreg. În acest caz, sunt premise pentru a încadra în conformitate cu regulile concursului de infracțiuni.

Capitolul 4 „Modalități de calificare a unității infracționale și a concursului de infracțiuni în cazul unor fapte penale concrete” a fost dedicat examinării chestiunii privind calificarea infracțiunii unice și a concursului de infracțiuni în raport cu unele fapte penale concrete (*i.e.* omorul intenționat, infracțiunile contra vieții sexuale a persoanei și infracțiunile contra bunei desfășurări a activității în sfera publică).

Se arată că spre deosebire de forma simplă a omorului, cea prelungită cere prezența unor intervale mai mari între acte. Prezența unui interval prea mic poate exprima o continuitate firească a actelor materiale comise, fiind o trăsătură caracteristică infracțiunii unice simple. Se evocă că orice infracțiune contra persoanei, în general, și omorul intenționat, în special, poate îmbrăca formă prelungită (cu excepția celor *a priori* incompatibile cu infracțiunea prelungită). Autorul conchide că calificarea omorului intenționat, implicând cauzarea decesului unei singure persoane din cele două vizate, în baza regulilor infracțiunii unice (raportat la art.27 CP RM) corespunde conținutului intenției făptuitorului. Respectiva regulă de calificare nu poate fi ignorată, doar pentru a respecta principiul echității tragerii la răspundere penală.

Se demonstrează că norma de la lit.a) alin.(2) art.171 CP RM este inaplicabilă în orice situație în care făptuitorul este condamnat definitiv pentru săvârșirea unuia dintre cele două infracțiuni de viol comise. Autorul remarcă că nu poate forma o infracțiune unică săvârșirea unui viol și a unei acțiuni violente cu caracter sexual (chiar dacă acțiunile infracționale sunt săvârșite în baza aceleiași intenții și în privința aceleiași victime). Totodată, dacă intenția făptuitorului de a comite un viol i-a un alt conținut, și anume, de a comite acțiuni violente cu caracter sexual, cele săvârșite trebuie calificate conform normei ce cuprinde infracțiunea comisă în baza intenției supravvenite.

Se observă că pentru a reține la calificare o singură infracțiune contra vieții sexuale (în formă prelungită) nu interesează dacă acțiunile infracționale sunt îndreptate spre una și aceeași victimă sau spre victime diferite. Corespunzător, unitatea sau pluralitatea victimelor nu are relevanță nici în planul aprecierii celor comise drept concurs de infracțiuni. Nu este exclus un concurs de infracțiuni având aceeași victimă, după cum nu este exclusă o infracțiune prelungită cu mai multe victime.

În planul încadrării infracțiunilor de corupție autorul relevă că unitatea persoanei corupătorului nu constituie condiție obligatorie a coruperii pasive în formă prelungită, fiind posibil ca făptuitorul să pretindă, să accepte sau să primească remunerații ilicite de la mai mulți corupători, dar cele comise să fie apreciate drept infracțiune unică.

Autorul sesizează că, în unele cazuri, practica judiciară susține poziția, potrivit căreia faptele de corupere pasivă sunt apreciate drept infracțiuni unice chiar și

atunci când acțiunile (inacțiunile) infraționale – episoade ale unei singure infracțiuni – sunt comise în baza unei intenții nedeterminate. Se conchide că pentru a fi în prezența unei singure infracțiuni de corupție (e.g. corupere pasivă), comisă cu intenție nedeterminată sau relativ determinată (raportată la numărul de corupători) este nevoie ca făptuitorul să aibă o reprezentare anumită (cel puțin globală (generală)) vizând numărul acestora. Manifestarea unei reprezentări abstracte vizând numărul de corupători exclude prezența unei intenții unice. Calificarea trebuie făcută în corespundere cu regulile concursului de infracțiuni atunci când, de exemplu, unul și același făptuitor (persoană publică) primește remunerații ilicite, în zile diferite, cu diferite ocazii (deși în împrejurări similare), de la unul și același corupător. *Per a contrario*, manifestarea unei anumite reprezentări, făptuitorul înțelegând că va primi în viitorul apropiat, în alte rânduri, remunerații ilicite de la același corupător, poate constitui criteriu unificator al intenției, cele comise urmând a fi calificate potrivit unei singure norme.

În procesul primirii remunerației ilicite de la mai mulți corupători criteriul vizând interesul comun al corupătorilor împreună cu alte împrejurări (efortul comun al acestora (fapt conștientizat de către corupt) etc.) facilitează procesul identificării *in concreto* a atitudinii psihice a coruptului față de cele comise. În prezența interesului comun al corupătorilor, dar în lipsa unei cooperări ai acestora și, respectiv, în lipsa unei intenții unice a coruptului vizând remunerațiile ilicite transmise concomitent, cele comise trebuie evaluate prin prisma concursului de infracțiuni.

Se reține că pretinderea, acceptarea, primirea sau extorcarea unei remunerații ilicite concomitent de la mai multe persoane (atunci când corupătorii cooperează între ei, fapt conștientizat de către corupt) nu constituie o infracțiune unică prelungită, deși reprezintă o infracțiune unică. În fine, autorul concluzionează că realizarea consecutivă a acțiunilor cu caracter alternativ (înscrise în textul art.324-326 CP RM) nu transformă infracțiunea în una prelungită.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

În urma investigației efectuate au fost obținute diverse rezultate, exprimate în următoarele: 1) au fost identificate trăsăturile definiției ale unor forme concrete de infracțiuni unice naturale sau legale; 2) a fost determinat specificul de calificare a infracțiunii continue, a infracțiunii prelungite, a infracțiunii complexe, a infracțiunii de îndeletnicire, a infracțiunii repetate și a infracțiunii cu acțiuni (inacțiuni) alternative; 3) au fost disociate, între ele, formele conexe a infracțiunii unice naturale și a celei legale; 4) au fost stabilite particularitățile ce caracterizează concursul real și concursul ideal de infracțiuni; 5) a fost deosebit concursul de infracțiuni de (i) unele forme ale infracțiunii unice, precum și de (ii) instituția concurenței normelor; 6) a fost evidențiat specificul de calificare a unor infracțiuni concrete, din perspectiva unității și pluralității infraționale; 7) a fost studiată practica judiciară în sfera ce vizează modalitățile de calificare a infracțiunii unice și

a pluralității infracționale; 8) a fost realizată analiza comparativă a reglementărilor din legislațiile unor state străine referitoare la formele infracțiunii unice și formele pluralității infracționale; 9) au fost constatate dificultățile practice vizând încadrarea juridico-penală a faptelor penale, din perspectiva unității și a pluralității infracționale; 10) au fost relevate deficiențele normative privitoare la calificarea infracțiunii unice și a concursului de infracțiuni; 11) au fost sugerate propuneri legislative capabile să ducă la îmbunătățirea cadrului normativ în sfera ce vizează calificarea infracțiunii unice și a concursului de infracțiuni.

Problema științifică importantă a fost probată prin concluziile formulate, ținând cont de ipotezele de cercetare, după cum urmează

1. Nu doar unitatea intenției constituie criteriu în delimitarea infracțiunii prelungite și a concursului real între infracțiuni identice, ci și natura acțiunilor (inacțiunilor) infracționale comise. Săvârșirea unor acțiuni (inacțiuni) infracționale diferite (non-similare, non-identice), chiar și în baza unei intenții unice, nu poate forma o infracțiune unică prelungită, ci un concurs de infracțiuni. Evidențierea expresă în dispoziția normei definitorii a acestei trăsături obiective a infracțiunii prelungite este mai mult ca necesară. Aceasta ține de esența infracțiunii unice prelungite, facilitând procesul dissocierei ei de concursul de infracțiuni. (*A se vedea: Capitolul 2, Secțiunea 2.3.2.1.*)

2. Infracțiunea repetată comportă similitudini cu concursul de infracțiuni, derivând din cea din urmă categorie juridică, și nu constituie o deviație a recidivei infracționale. Infracțiunea unică repetată constituie o ficțiune juridică. Infracțiunile comise (ce formează infracțiunea repetată) *de facto* reprezintă un concurs de infracțiuni, în timp ce *de jure*, artificial, formează cuprinsul unei singure infracțiuni. În Partea generală a Codului penal infracțiunea repetată este reglementată în art.33 CP RM (alături de concursul de infracțiuni, nu însă alături de recidiva infracțională). Prin urmare, condițiile de valabilitate a concursului de infracțiuni *grosso modo*, sunt valabile și în cazul infracțiunii unice repetate. Nu face excepție nici condiția privind lipsa unei condamnări definitive pentru vreuna dintre infracțiunile comise (ce formează conținutul infracțiunii repetate). (*A se vedea: Capitolul 3, Secțiunea 3.1.*)

3. Încadrarea celor comise, potrivit regulilor concursului de infracțiuni (conform normei ce cuprinde infracțiunea complexă, dar și conform normei ce conține infracțiunea absorbită) este contrară (i) regulii de calificare în ipoteza concurenței dintr-o normă parte și o normă întreg și, implicit, (ii) principiului calificării exacte ca subspecie a principiului legalității incriminării, din perspectiva efectuării unei calificări în exces. În cazul infracțiunii complexe faptele penale absorbite/reunite își pierd din individualitate, neputând fi reținute la calificare. Absorbția este realizabilă doar în condițiile în care infracțiunea absorbită este mai puțin periculoasă ca infracțiunea în care este dizolvată. Soluția concursului de infracțiuni (conform normei ce cuprinde infracțiunea complexă, precum și conform normei ce conține infracțiunea absorbită) nu este echita-

bilă, persoana fiind impusă unui regim sancționator mult mai aspru, în condițiile în care se subapreciază nejustificat comportamentul acesteia. În același timp, cele comise trebuie încadrate în baza normei ce cuprinde infracțiunea complexă doar dacă acțiunea (inacțiunea) adiacentă, ce cuprinde infracțiunea absorbită, este comisă întru ușurarea săvârșirii acțiunii (inacțiunii) principale. (*A se vedea: Capitolul 3, Secțiunea 3.3.2.*)

4. Nu este exclus concurs ideal între infracțiuni cu obiect de atentare identic, comise cu aceeași formă a vinovăției. Pentru aceasta e nevoie ca acțiunea (inacțiunea) comisă să cauzeze urmări prejudiciabile diferite. Doar așa putem atesta un concurs ideal (*e.g.* cazul infracțiunilor prevăzute la art.264 CP RM). Prin urmare, sunt premise în a considera cele comise drept concurs ideal de infracțiuni atunci când printr-o singură acțiune (inacțiune) sunt cauzate urmări prejudiciabile diferite (prevăzute de norme distincte), cu excepția cazului în care urmarea primară determină apariția unei urmări prejudiciabile secundare (este cazul infracțiunii cu urmări prejudiciabile suplimentare – varietate a infracțiunii progresive). (*A se vedea: Capitolul 4, Secțiunea 4.3.*)

5. Unitatea persoanei corupătorului nu constituie condiție obligatorie a coruperii pasive în formă prelungită, fiind posibil ca făptuitorul să pretindă, să accepte sau să primească remunerații ilicite de la mai mulți corupători, dar cele comise să fie apreciate drept infracțiune unică. Nu excludem varianta manifestării de către făptuitor a unei intenții unice în raport cu fiecare act de corupere (act concretizat în pretinderea, acceptarea, primirea sau extorcarea unei remunerații ilicite diferite (*i.e.* de la diferite persoane)), atunci când fiecare act de corupere este privit pe post de episod (parte componentă) a infracțiunii unice prelungite. Pluralitatea corupătorilor nu ar trebui să semnifice neapărat o pluralitate de infracțiuni sub forma unui concurs. Trăsătura fundamentală a infracțiunii prelungite (care o deosebește de concursul de infracțiuni) este intenția unică pe care trebuie să o manifeste făptuitorul în raport cu fiecare act de corupere pasivă. Unitatea persoanei corupătorului nu constituie condiție obligatorie a coruperii pasive în formă prelungită. Această condiție nu reiese din textul alin.(1) art.30 CP RM. Prin urmare, e posibil ca făptuitorul să pretindă, să accepte sau să primească remunerații ilicite de la mai mulți corupători, dar cele comise să fie apreciate drept infracțiune unică. Pentru aceasta, este important ca făptuitorul să posede o intenție din start unică secundată de un scop unic în raport cu fiecare dintre actele de corupere pasivă comise. În procesul primirii remunerației ilicite de la mai mulți corupători criteriul vizând interesul comun al corupătorilor împreună cu alte împrejurări (efortul comun al acestora (fapt conștientizat de către corupt) etc.) facilitează procesul identificării *in concreto* a atitudinii psihice a coruptului față de cele comise. În prezența interesului comun al corupătorilor, dar în lipsa unei cooperări ai acestora și, respectiv, în lipsa unei intenții unice a coruptului vizând remunerațiile ilicite transmise concomitent, cele comise trebuie evaluate prin prisma concursului de infracțiuni. (*A se vedea: Capitolul 5, Secțiunea 5.3.*)

În rezultatul cercetării efectuate a fost soluționată **problema științifică importantă** care constă în elaborarea unui cadru conceptual complex și temeinic în ceea ce privește modalitățile concrete de calificare a infracțiunii unice și a pluralității de infracțiuni (ținând cont de cadrul normativ existent, de practica judiciară în materie, precum și de bunele practici legislative), fapt ce a condus la evidențierea unor carențe normative și a unor dificultăți practice de încadrare a unor atare infracțiuni și, în consecință, la propunerea unor sugestii legislative capabile să contribuie la îmbunătățirea cadrului normativ, tocmai în vederea direcționării practicienilor dreptului penal spre o corectă calificare a infracțiunii unice și a concursului de infracțiuni.

Descrierea contribuțiilor personale cu sublinierea semnificației teoretice și valorii practice a acestora. *Contribuțiile personale* se exprimă în cercetarea profundă teoretico-practică, de pe noi poziții, a regulilor de calificare a diverselor forme ale infracțiunii unice și ale concursului de infracțiuni (formă a pluralității infracționale).

La contribuții personale pot fi atribuite: abordarea regulilor de calificare a infracțiunii unice și a concursului de infracțiuni în raport cu unele fapte penale concrete; elucidarea dificultăților practice de încadrare a infracțiunii unice și a concursului de infracțiuni; realizarea unui studiu comparativ al reglementărilor din legislațiile unor state străine în sfera ce privește calificarea infracțiunii unice și a concursului de infracțiuni; înaintarea unor propuneri legislative capabile să ducă spre îmbunătățirea cadrului normativ vizând calificarea infracțiunii unice și a concursului de infracțiuni etc.

Baza legală și empirică a studiului este formată din: a) normele Părții Generale și normele Părții Speciale a Codului penal; b) practica judiciară referitoare la calificarea unității și a pluralității infracționale; c) hotărârile Plenului CSJ cu privire la aplicarea legislației penale pe anumite categorii de infracțiuni, relevante în contextul calificării unității și pluralității de infracțiuni (e.g. în materia infracțiunilor de omor, infracțiunilor privind viața sexuală, infracțiunii de huliganism, infracțiunilor de corupție etc.); d) reglementările penale din legislațiile unor țări străine privind unitatea și pluralitatea infracțională. *Baza științifică* a cercetării este reprezentată din lucrările autorilor autohtoni și ai celor străini (e.g. România, Federația Rusă, Letonia, Ucraina, Uzbekistan).

Semnificația teoretică a tezei. Prezenta lucrare constituie o incursiune teoretico-științifică de importanță deosebită pentru doctrina dreptului penal. Teza conține diverse abordări (unele de pe noi poziții) a regulilor ce vizează calificarea infracțiunii unice și a concursului de infracțiuni. Este evidențiat specificul calificării unor forme concrete ale infracțiunii unice și ale concursului de infracțiuni. Fără tăgadă, prezenta lucrare denotă valoare teoretică, având puterea de a trezi interesul oamenilor de știință în familiarizarea cu conținutul său. Din aceste motive, suntem de părere că lucrarea de față poate constitui un suport științific edificator pentru doctrina de specialitate, atât din țară, cât și de peste hotare.

Valoarea practică a tezei. Din perspectivă practică, prezenta lucrare poate contribui în activitatea celor abilitați să aplice legea penală la buna încadrare a faptelor infracționale în acord cu regulile de calificare a infracțiunii unice și a concursului de infracțiuni.

Lucrarea prezintă relevanță practică, îndeosebi, avându-se în vedere faptul supunerii analizei unui număr suficient de mare de hotărâri judecătorești (peste 150 de acte aplicative (sentințe, decizii)). În urma cercetării empirice efectuate sunt identificate varii probleme de înțelegere a regulilor de calificare a unității și a pluralității infracționale. În rezultat, sunt formulate soluții/recomandări practice utile celor abilitați cu calificarea oficială a infracțiunii.

Date privind aprobarea rezultatelor. Concluziile principale ale lucrării sunt formulate în 13 publicații științifice. De asemenea, unele idei au fost reflectate în cadrul unor comunicări științifice, cu ocazia participării la diverse foruri științifice (naționale și internaționale).

Indicarea limitelor rezultatelor obținute, cu stabilirea problemelor rămase nerezolvate. Limitele rezultatelor obținute constau în: a) realizarea unei cercetări a normelor Părții Generale a Codului penal vizând calificarea infracțiunii unice și a concursului de infracțiuni, precum și a unor norme incriminatorii concrete, în legătură cu care au fost abordate regulile de calificare a unității și a pluralității infracționale; b) analiza empirică a regulilor de calificare a infracțiunii unice și a concursului de infracțiuni, din perspectiva practicii judiciare autohtone studiate; c) cercetarea reglementărilor penale din legislațiile unor țări străine privind unitatea și pluralitatea infracțională; d) durata studiilor de doctorat (2018 – prezent).

II. Recomandări

1) Modificarea propoziției a doua din cadrul alin.(1) art.29 CP RM, astfel încât să aibă următorul conținut: *„În cazul săvârșirii uneia și aceleiași infracțiuni continue (permanente sau succesive) cele comise nu pot fi apreciate drept concurs de infracțiuni”*.

2) Introducerea unui nou alineat (2¹) în textul art.60 CP RM, cu următorul conținut: *„În cazul infracțiunii continue, termenul de prescripție curge de la data încetării acțiunii sau inacțiunii infracționale sau al survenirii unor evenimente care împiedică această activitate”*.

3) Introducerea unui alineat nou (9¹) la art.30 din Codul contravențional, având următorul conținut: *„În cazul contravenției continue, termenul de prescripție curge de la data încetării acțiunii sau inacțiunii contravenționale sau al survenirii unor evenimente care împiedică această activitate”*.

4) Abrogarea normelor incriminatorii (cu rolul de semne circumstanțiale agravante) prevăzute la: lit.o) alin.(2) art.145 CP RM, lit.a) alin.(3) art.158 CP RM, lit.a) alin.(2) art.165 CP RM, lit.a) alin.(2) art.171 CP RM, lit.a) alin.(2) art.172 CP RM, lit.a) alin.(3) art.206 CP RM, lit.a) alin.(3) art.217¹ CP RM și la lit.a) alin.(2) art.287 CP RM.

5) Modificarea definiției concursului de infracțiuni, consemnată la alin.(1) art. 33 CP RM, după cum urmează: „*Se consideră concurs de infracțiuni săvârșirea de către o persoană a două sau mai multor infracțiuni dacă persoana nu a fost condamnată definitiv pentru vreuna dintre ele și există posibilitatea de a trage la răspundere penală pentru cel puțin două din infracțiunile comise*”.

6) Modificarea dispoziția normei de la art.114 CP RM, în felul următor: „*Calificarea în cazul unui concurs de infracțiuni se efectuează cu invocarea tuturor normelor care prevăd faptele prejudiciabile săvârșite*”.

7) Redarea într-o nouă redacție a art.30 CP RM:

„*Articolul 30. Infracțiunea prelungită*

(1) Se consideră infracțiune prelungită fapta săvârșită cu intenție unică, caracterizată prin două sau mai multe acțiuni sau inacțiuni infracționale identice, comise cu un singur scop, la intervale mici de timp, în împrejurări comune (loc, metodă, mijloc etc.), alcătuind în ansamblu o infracțiune.

(1¹) „În sensul prezentului articol, în calitate de acțiuni sau inacțiuni infracționale identice pot apărea, inclusiv, acțiunile sau inacțiunile omogene, prevăzute în conținutul aceluiași articol”.

(2) Infracțiunea prelungită se consumă din momentul săvârșirii ultimei acțiuni sau inacțiuni infracționale.

8) Introducerea unui nou articol (30¹) în Codul penal, care să definească infracțiunea complexă, și să stabilească regulile de calificare a acesteia:

„*Articolul 30¹. Infracțiunea complexă*

(1) Se consideră infracțiune complexă fapta penală în conținutul căreia intră o acțiune sau o inacțiune (ca semn constitutiv sau ca semn circumstanțial agravant) care constituie prin ea însăși o faptă prevăzută de legea penală.

(2) Calificarea unei infracțiuni complexe trebuie să se facă potrivit normei ce cuprinde infracțiunea complexă, nu însă potrivit normelor ce formează infracțiunea complexă.

(3) La calificarea unei infracțiuni complexe faptele penale absorbite/reunite își pierd din individualitate, neputând fi reținute la calificare.

(4) Infracțiunea complexă, în care acțiunea sau inacțiunea secundară determină cauzarea din imprudență a unei urmări prejudiciabile (în postura de semn circumstanțial agravant), în timp ce acțiunea sau inacțiunea principală rămâne la faza actului tentat, se sancționează cu pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea complexă consumată”.

Sugestii privind potențialele direcții viitoare de cercetare legate de tema abordată: a) modificarea și completarea conținutului unor hotărâri explicative ale Plenului CSJ vizând practica de calificare a unor infracțiuni concrete cu reguli privitoare la calificarea infracțiunii unice și a concursului de infracțiuni; b) abordarea reconceptualizării normelor din Codul penal din perspectiva unificării prevederilor referitoare la concursul de infracțiuni și concurența normelor penale; 3)

examinarea specificului calificării unității și a pluralității de infracțiuni în cazul unor fapte penale concrete (*e.g.* în cazul infracțiunilor economice, ecologice etc.).

Propuneri de utilizare a rezultatelor obținute în domeniile socio-cultural și economic: în practica persoanelor îndrituite să realizeze calificarea oficială a infracțiunii (ofițeri de urmărire penală, procurori și judecători); în activitatea legislativă, fiind utile legiuitorului în procesul de îmbunătățire calitativă și continuă a cadrului normativ aferent infracțiunii unice și concursului de infracțiuni (formă a pluralității infracționale); în procesul de instruire a studenților și masteranzilor din cadrul Facultăților de drept din instituțiile de învățământ superior, a doctoranzilor din cadrul Școlilor doctorale, precum și a audiențelor din cadrul Institutului Național al Justiției.

BIBLIOGRAFIE

1. BARBĂNEAGRĂ, A., ALECU, Gh., BERLIBA, V. et al. *Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu. (Annotat cu jurisprudența CEDO și a instanțelor naționale)*. Chișinău: Sarmis, 2009. 860 p. ISBN 978-9975-105-20-0
2. BERLIBA, V., COJOCARU, R. Infracțiunea continuă și continuată în legea penală a Republicii Moldova. În: *Revista de Drept penal*. 2006, nr.4, pp. 130-142. ISSN 1223-0790
3. BRÎNZA, S., STATI, V. Considerente de natură politico-penală în vederea abolirii instituției de repetare a infracțiunii. În: *Revista științifică a USM „Studia Universitatis”*, 2007, nr.6, pp. 60-72. ISSN 1814-3199
4. Codul penal al Republicii *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2002, nr.128-129, republicat în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2009, nr.72-74.
5. COJOCARU, R. Trăsăturile definzitorii și formele concursului de infracțiuni potrivit Codului penal al Republicii Moldova. În: *Analele științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare”, Științe juridice*. 2011, nr.XI(2), pp. 15-20. ISSN 1857-0976
6. Convenția Europeană a Drepturilor Omului. [citat 12.02.2022]. Disponibil: https://www.echr.coe.int/documents/convention_ron.pdf
7. Constituția Republicii Moldova, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 29.07.1994. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 1994, nr.1, republicată în: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2016, nr.78.
8. COPEȚCHI, S. Delimitarea infracțiunii unice prelungite de concursul de infracțiuni, precum și de unele forme ale unității infracționale. În: *Revista științifică a USM „Studia Universitatis Moldaviae”, Seria „Științe sociale”*. 2016, nr.8 (98), pp. 138-146. ISSN 1814-3199
9. COTOROBAI, I. Modalitățile concursului de infracțiuni și problematica aplicării pedepsei penale. În: *Revista Procuraturii Republicii Moldova*. 2020, nr.7, pp. 35-47.
10. GRAMA, M., BOTNARU, S., ȘAVGA, A. et. al. *Drept penal. Partea Generală. Vol.I*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2012. 328 p. ISBN 978-9975-53-080-4
11. GRECU, R. Politica penală – abordare evolutivă a noțiunii și definiției. În: *Revista de studii interdisciplinare „C. Stere”*. 2017, nr.1-2(13-14), pp. 57-63. ISSN 2457-5550
12. GRECU, R. Evoluția istorică a noțiunii și definiției politicii penale. În: *Revista Națională de Drept*. 2018, nr.7-9, pp. 18-21. ISSN 1811-0770
13. IVAN, M.-C. Unitatea de infracțiune. *Rezumatul tezei de doctorat în drept*. București, 2019. 14 p.
14. MARIȚ, A. *Calificarea infracțiunii: aspecte teoretico-normative și practice ale calificării infracțiunilor. Suport de curs*. Chișinău: Centrul Editorial „Universitatea de Studii Europene din Moldova”, 2015. 420 p. ISBN 978-9975-3041-5-3

15. MARTIN, D., COPEȚCHI, S. Calificarea concursului de infracțiuni. Partea I. În: *Revista Națională de Drept*. 2015, nr.1, pp. 23-28. ISSN 1811-0770
16. MARTIN, D., COPEȚCHI, S. Calificarea concursului de infracțiuni. Partea II. În: *Revista Națională de Drept*. 2015, nr.2, pp. 37-43. ISSN 1811-0770
17. Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, nr.31 din 16.12.1966. În: *Tratate Internaționale*, 1998, nr.1.
18. **PRISACARI, V.** Modalități ale calificării unității și pluralității de infracțiuni. În: *Materialele Conferințe științifice internaționale „Conceptul de dezvoltare a statului de drept în Moldova și Ucraina în contextul proceselor de eurointegrare” (Chișinău, 2-3 octombrie 2018)*. Chișinău: Tipografia „Cetatea de Sus”, 2018, pp. 213-221. ISBN 978-9975-3222-0-1
19. **PRISACARI, V.** Interferențe teoretico-practice privind calificarea infracțiunilor. În: *Legea și Viața*. 2018, nr.10, pp. 24-27. ISSN 1810-309X
20. **PRISACARI, V.** Unitatea și pluralitatea de infracțiuni în raport cu fapta de corupere pasivă (articolul 324 din Codul penal al Republicii Moldova). În: *Актуальные научные исследования в современном мире*. 2021, Выпуск 9(77) ч. 2, сс. 94-104. ISSN 2524-0986
21. **PRISACARI, V.** Calificarea infracțiunii unice repetate: cazul faptei de hulișanism. În: *Revista Institutului Național al Justiției*. 2021, nr.3(58), pp. 28-34. ISSN 1857-2405
22. **PRISACARI, V.** Infracțiunea continuă potrivit Codului penal al Republicii Moldova: concept, trăsături, reguli de încadrare. În: *Modern scientific challenges and trends: a collection scientific works of the International scientific conference (7-9 November, 2021)*. Warsaw: Sp. z o. o. „iScience”, 2021, p. 113-123. ISBN 978-83-949403-3-1
23. **PRISACARI, V.** Studiu comparat privind infracțiunea de îndeletnicire – formă a infracțiunii unice. În: *Materialele Conferinței științifice naționale cu participare internațională „Integrare prin cercetare și inovare”, (Chișinău, 10-11 noiembrie 2021)*, pp. 93-95. ISBN 978-9975-152-48-8
24. **PRISACARI, V.** Infracțiunea prelungită: concept, studiu comparat, reguli de calificare. În: *Revista științifică a Universității de Stat din Moldova „Studia Universitatis Moldaviae”, Seria „Științe sociale”*. 2021, nr.11, pp. 177-188. ISSN 1814-3199
25. **PRISACARI, V.** Problematika calificării omorului intenționat implicând o pluralitate de victime. În: *Revista Națională de Drept*. 2021, nr.4(246), pp. 57-79. ISSN 1811-0770
26. **PRISACARI, V.** Infracțiunile contra vieții sexuale: între unitate și pluralitate infracțională. În: *Materialele Conferinței științifice internaționale „Prevenirea hărțurii: realitate și soluții legislative” (Chișinău, 26-27 noiembrie 2021)*. Chișinău: CEP USM, 2022, pp. 65-75. ISBN 978-9975-159-55-5.

27. **PRISACARI, V.** Reguli de încadrare a infracțiunii unice complexe. În: *Revista Institutului Național al Justiției*. 2022, nr.1(60), pp. 34-40. ISSN 1857-2405

28. **PRISACARI, V.** Caracteristici speciale și reguli de calificare a infracțiunii de obicei. În: *Revista științifică a Universității de Stat din Moldova „Studia Universitatis Moldaviae”, Seria „Științe sociale”*. 2022, nr.3(153), pp. 155-161. ISSN 1814-3199

29. **PRISACARI, V.** Calificarea concursului real de infracțiuni. În: *Revista Institutului Național al Justiției*. 2022, nr.2(61), pp. 15-20. ISSN 1857-2405

30. **PRISACARI, V.** Concursul de infracțiuni *versus* concurența normelor penale. În: *Revista Procuraturii Republicii Moldova*. (în curs de publicare).

31. **PRISACARI, V.** Concursul de infracțiuni: concept, trăsături. În: *Materialele Conferinței științifice internaționale „Infracțiunea – răspunderea penală – pedeapsa. Drept și criminologie”, Ediția a II-a (Chișinău, 24-25 martie 2022)*. (în curs de publicare).

32. Raportul Procuraturii Generale a Republicii Moldova privind activitatea Procuraturii Republicii Moldova pentru anul 2018. [citată 12.02.2022]. Disponibil: http://procuratura.md/file/2019-03-05_Raportul%20Public%20activitatea%20Procuraturii%20Generale%20anul%202018.pdf

33. Raportul Procuraturii Generale a Republicii Moldova privind activitatea Procuraturii Republicii Moldova pentru anul 2019. [citată 12.02.2022]. Disponibil: <http://procuratura.md/file/Raport%20public%20Procuratura%202019%20rectificat%2004.05.2020%20.pdf>

34. Raportul Procuraturii Generale a Republicii Moldova privind activitatea Procuraturii Republicii Moldova pentru anul 2020. [citată 12.02.2022]. Disponibil: <http://procuratura.md/file/Raport%20de%20activitate%20a%20Procuraturii%20Republicii%20Moldova%20pentru%20anul%202020.pdf>

35. SIMA, C. Unitatea de infracțiuni. În: *Revista „Pro Lege”*. 2014, nr.4, pp. 11-41. ISSN 1224-2411

36. STATI, V., RENIȚĂ, GH. Dilema (ne)constituționalității dispoziției cu privire la repetarea violului. În: *Polish Science Journal*, 2021, Issue 6(39), pp. 97-105. ISBN 978-83-949403-4-8

37. STOIAN, A.-I. Infracțiunea continuată (prelungită) și infracțiunea continuă succesivă în dreptul penal. În: *Legea și Viața*. 2012, nr.10, pp. 45-49. ISSN 1810-309X

38. STOIAN, A.-I. Infracțiunea continuată (prelungită) și infracțiunea repetată în legislația penală a Republicii Moldova. În: *Закон и жизнь*. 2012, №.10, pp. 55-58. ISSN 1810-309X

39. МАТЛЮБОВ, Б.Б. *Совокупность преступлений: квалификация*. Ташкент, 2008. 72 с.

40. ЧИКИН, Д.С. *Сложные единичные преступления: уголовно-правовая характеристика, проблемы квалификации и законодательного*

конструирования. Автореферат диссертации на соискание ученой степени доктора юридических наук. Краснодар, 2013. 32 с.

41. ШВЕЦ, Е.Н. *Совокупность преступлений: понятие, виды, наказуемость*. Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Санкт-Петербург, 2005. 152 с.

42. СОЗАНСЬКИЙ, Т.І. *Кваліфікація сукупності злочинів*. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук. Львів, 2009.

43. KRASTINS, U. Turpināta noziedzīga nodarījuma problemātika krimināltiesībās. Īn: *The 7th International Scientific Conference of the Faculty of Law of the University of Latvia (January 2019)*, pp. 346-352.

44. PERSIDSKIS, A. *Noziedzīgu nodarījumu kopība aggregation of criminal offences*. Promocijas darba kopsavilkums synopsys of the doctoral thesis. Riga, 2018. 37 p.

ADNOTARE

Prisacari Vadim, „Calificarea unității și a pluralității de infracțiuni”.

Teză de doctor în drept. Școala doctorală în Drept, Științe Politice și Administrative a Consorțiului Național al Instituțiilor de învățământ, ASEM și USPEE „C.Stere”.

Chișinău, 2022

Structura lucrării: Teza cuprinde: Introducere, 5 capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografia din 467 titluri, 186 pagini text de bază. Rezultatele sunt publicate în 13 lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: infracțiune unică, pluralitate infracțională, concurs de infracțiuni, calificare, infracțiune prelungită, infracțiune repetată, infracțiune complexă, practică judiciară.

Domeniul de studiu. Lucrarea face parte din domeniul Dreptului penal, Partea Generală.

Scopul și obiectivele lucrării: Scopul investigației constă în realizarea unei cercetări teoretico-practice temeinice axate pe modalitățile de calificare a unității și a pluralității infracționale, în stabilirea specificului de calificare a unor forme inerente infracțiunii unice și pluralității de infracțiuni, precum și în identificarea și soluționarea dificultăților practice sesizate în procesul calificării infracțiunii unice și a pluralității de infracțiuni.

Pentru atingerea scopului au fost trasate următoarele obiective: deosebirea concursului de infracțiuni de (i) unele forme ale infracțiunii unice, precum și de (ii) instituția concurenței normelor; evidențierea specificului de calificare a unor infracțiuni concrete, din perspectiva unității și pluralității infracționale; constatarea dificultăților practice vizând încadrarea juridico-penală a faptelor penale, din perspectiva unității și a pluralității infracționale; relevarea deficiențelor normative privitoare la calificarea infracțiunii unice și a concursului de infracțiuni etc.

Noutatea și originalitatea științifică a rezultatelor obținute se concretizează în faptul realizării unei cercetări profunde teoretico-practice, de pe noi poziții, a regulilor de calificare a diverselor forme ale infracțiunii unice și ale concursului de infracțiuni (formă a pluralității infracționale). Noutatea științifică a lucrării elaborate consistă și în: a) abordarea regulilor de calificare a infracțiunii unice și a concursului de infracțiuni în raport cu unele fapte penale concrete; b) realizarea unui studiu comparativ al reglementărilor din legislațiile unor state străine în sfera ce privește calificarea infracțiunii unice și a concursului de infracțiuni; c) înaintarea unor propuneri legislative capabile să ducă spre îmbunătățirea cadrului normativ vizând calificarea infracțiunii unice și a concursului de infracțiuni etc.

Problema științifică importantă soluționată constă în elaborarea unui cadru conceptual complex și temeinic în ceea ce privește modalitățile concrete de calificare a infracțiunii unice și a pluralității de infracțiuni (ținând cont de cadrul normativ existent, de practica judiciară în materie, precum și de bunele practici legislative), fapt ce a condus la evidențierea unor carențe normative și a unor dificultăți practice de încadrare a unor atare infracțiuni și, în consecință, la propunerea unor sugestii legislative capabile să contribuie la îmbunătățirea cadrului normativ, tocmai în vederea direcționării practicienilor dreptului penal spre o corectă calificare a infracțiunii unice și a concursului de infracțiuni.

Importanța teoretică și valoarea aplicativă a lucrării. Prezenta lucrare constituie o incursiune teoretico-științifică de importanță deosebită pentru doctrina dreptului penal. Teza conține diverse abordări (unele de pe noi poziții) a regulilor ce vizează calificarea infracțiunii unice și a concursului de infracțiuni. Din perspectivă practică, prezenta lucrare poate contribui în activitatea celor abilitați să aplice legea penală la buna încadrare a faptelor infracționale în acord cu regulile de calificare a infracțiunii unice și a concursului de infracțiuni. Lucrarea prezintă relevanță practică, îndeosebi, avându-se în vedere faptul supunerii analizei unui număr suficient de mare de hotărâri judecătorești (peste 150 de acte aplicative (sentințe, decizii)).

Implementarea rezultatelor științifice. Acestea își găsesc aplicare în procesul de instruire a studenților și masteranzilor de la facultățile de drept din instituțiile de învățământ superior.

АННОТАЦИЯ

Присакарь Вадим, «Квалификация единства и множественности преступлений».

Диссертация на соискание ученой степени доктора права. Докторская школа права, политических и административных наук, Национального консорциума образовательных учреждений Академии экономического образования Молдовы и Университет политических и экономических европейских знаний им. К. Стере.

Кишинэу, 2022

Структура работы: Диссертация содержит: введение, 5 главы, общие выводы и рекомендации, библиографию, включающую 467 наименования, 186 страницы основного текста. Полученные результаты были опубликованы в 13 научных работах.

Ключевые слова: единичное правонарушение, множественность преступлений, совокупность преступлений, квалификация, затянувшееся правонарушение, повторное правонарушение, сложное правонарушение, судебная практика.

Область исследования: Диссертация является частью Уголовного права, Общая часть.

Цель диссертационного исследования и задачи исследования состоит в проведении тщательного теоретического и практического исследования, направленного на выявление способов квалификации единства и множества преступлений, установления видовой квалификации некоторых форм, присущих единичному правонарушению и множества преступлений, а также выявление и решение практических трудностей, возникающих при квалификации единичного правонарушения и множественности преступлений.

Для достижения цели были поставлены следующие задачи: отличие совокупности преступлений от (i) некоторых форм единичного правонарушения, а также от (ii) института конкуренции норм; выделение особенностей квалификации конкретных правонарушений, с точки зрения единства и множественности преступлений; выявление практических трудностей уголовно-правовой квалификации преступных деяний с точки зрения единства и множественности преступлений; выявление нормативных недостатков в части квалификации единичного правонарушения и совокупности преступлений и др.

Научная новизна и оригинальность полученных выводов выражается в том, что проведение глубокого теоретико-практического исследования с новых позиций правил квалификации различных форм единичного правонарушения и совокупности преступлений (форма множественности преступлений). Научная новизна работы заключается также в: а) рассмотрении правил квалификации единичного преступления и совокупности преступлений в отношении некоторых конкретных преступных деяний; б) проведение сравнительного исследования норм законодательства некоторых иностранных государств в сфере квалификации единичного преступления и совокупности преступлений; в) внесение законодательных предложений, способных привести к совершенствованию нормативной базы, направленной на квалификацию единичного преступления и совокупности преступлений и др.

Решенный важный научный вопрос заключается в разработке комплексной и тщательной концептуальной базы относительно конкретных способов квалификации единичного преступления и совокупности преступлений (с учетом существующей нормативной базы, судебной практики по данному вопросу, а также передовой законодательной практики), что привело к выявлению некоторых нормативных недостатков и некоторых практических трудностей в квалификации данных преступлений и, как следствие, к предложению некоторых законодательных предложений, способных способствовать совершенствованию нормативной базы, именно для того, чтобы направить практиков уголовного права на правильную квалификацию единичного преступления и совокупности преступлений.

Теоретическая значимость и практическая применимость результатов исследования. Данная работа представляет собой научно-теоретический набег, имеющий большое значение для учения об уголовном праве. В диссертации представлены различные подходы (в том числе с новых позиций) норм квалификации единичного преступления и совокупности преступлений. С практической точки зрения данная работа может способствовать деятельности лиц, уполномоченных применять уголовное право, по надлежащей квалификации преступных деяний в соответствии с правилами квалификации единичного преступления и совокупности преступлений. Диссертация имеет практическую значимость, особенно с учетом того, что анализу подлежат достаточно большое количество судебных решений (более 150 применимых актов (приговоров, постановлений)).

Внедрение результатов диссертационного исследования. Они находят применение как в процессе обучения студентов юридических факультетов высших учебных заведений.

ANNOTATION

Prisacari Vadim, "Qualification of Unity and Plurality of Crimes".

PhD Thesis. Doctoral School in Law, Political and Administrative Sciences of the National Consortium of Educational Institutions, ASEM and USPEE "C. Stere".

Chisinau, 2022

Structure of thesis: Introduction, 5 chapters, general conclusions and recommendations, bibliography of 467 titles, 186 pages basic text. The fundamental ideas and scientific results are exposed and published in 13 scientific papers.

Keywords: single crime, the plurality of crime, cumulative crime, qualification, prolonged crime, repeated crime, complex crime, legal practice.

The domain of study: This thesis belongs to the judicial domain, the General Part.

The purpose and objectives of the study consist in conducting a comprehensive theoretical and practical study aimed at qualifying the unity and plurality of crimes, establishing the specific qualification of some forms inherent to the single crime and the plurality of crimes, as well as identifying and settling practical difficulties reported in the process of qualifying the single crime and the plurality of crimes.

To achieve the goal, the following tasks were set: to distinguish the cumulative crimes from (i) some forms of the unique crime, as well as from (ii) the institution of competition of norms; highlighting the features of the qualification of some specific crimes, from the point of view of the unity and plurality of crimes; identifying practical difficulties in the legal-criminal qualification of criminal deeds, from the point of view of the unity and plurality of crimes; revealing the regulatory deficiencies on qualification of the single crime and cumulative crimes, etc.

The scientific novelty and originality of the obtained results find expression in the fact that has been conducted a theoretical-practical in-depth study, from new positions, of the rules for the qualification of the various forms of the single crime and the cumulative crimes (a form of criminal plurality). The scientific novelty of the elaborated paper also consists in: a) the approach of the rules for the qualification of the single crime and cumulative crimes concerning some specific criminal deeds; b) conducting a comparative study of the norms of the legislation of some foreign states in the field of qualification of a single crime and competitive crimes; c) putting forward several legislative proposals that can lead to the improvement of the regulatory framework aimed at qualifying a single crime and the competitive crimes, etc.

The solved scientifically issue consists in the development of a comprehensive conceptual framework concerning specific ways of qualifying the single crime and the plurality of crimes (taking into account the existing regulatory framework, legal on this issue, as well as good legislative practice), which led to the highlighting of some regulatory deficiencies and some practical difficulties in qualifying such crimes and, consequently, to the proposal of some legislative suggestions that can contribute to the improvement of the regulatory framework, precisely to direct the practitioners of criminal law to the correct qualification of a single crime and the cumulative crimes.

The theoretical importance and the practical value of this thesis. This paper is a scientific and theoretical foray, which is of great importance for the doctrine of criminal law. The thesis presents various approaches (including from new positions) of the rules qualifying the single crime and the cumulative crimes. From a practical point of view, this paper can contribute to the activities of persons authorized to apply criminal law in the proper qualification of criminal deeds under the rules for qualifying the single crime and the cumulative crimes. The paper is of practical importance, especially considering that a sufficiently large number of court judgements (more than 150 applicable acts (awards, decisions) were submitted for analysis.

The implementation of the scientific results. They are applied in the process of training students from the law faculties of higher education institutions.

PRISACARI Vadim
CALIFICAREA UNITĂȚII ȘI A PLURALITĂȚII DE INFRAȚIUNI
SPECIALITATEA – 554.01 DREPT PENAL ȘI
EXECUȚIONAL PENAL
Rezumatul tezei de doctor în drept

Aprobat spre tipar:
Hârtie ofset. Tipar ofset.
Coli de tipar ...

Formatul hârtiei 60×84 ¹/₁₆
Tirajul 50 ex.
Comanda nr. _____.

Universitatea de Studii Politice și Economice Europene „C. Stere”
mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 200